

דבר ה' זו הלכה (שבת קל"ח):

הלכה שבועית בנושאים אקטואליים

טבילת כלים חשמליים - מקורות והערות

א. טבילת כלים מחוברים לקרקע

נחלקו הפוסקים אם כלי שמחובר לקרקע פטור מטבילה. לדעת שו"ת שב יעקב והחכמת אדם, כלי שמחובר לקרקע פטור מטבילה, שהרי כלי המחובר לקרקע אינו מקבל טומאה. מאידך לדעת החת"ם סופר ומהר"י אסאד אין קשר בין דיני טומאה וטהרה לדיני טבילת כלים. ולכן על אף שלכלי מחובר אין טומאה, הוא חייב בטבילה כשנקנה מגוי. למעשה, בעל ערוך השולחן כתב שהמנהג לא להטביל כלים גדולים שמחוברים לקרקע. לכן, אין צורך להטביל סירים שמחוברים לקרקע במטבחים ציבוריים (כגון מטבחים צבאיים ומוסדות), ויש בזה עוד כמה טעמים להיתר שמבוארים בהערה¹.

ב. טבילת כלים חשמליים קטנים

כלים חשמליים קטנים יחסית (שאינן בהם ארבעים סאה) חייבים טבילה. הבעיה היא שהם עלולים להתקלקל בטבילה. יש פוסקים שרצו לפוטרו מטבילה מאחר והם מחוברים לקרקע באמצעות חוט החשמל. מאידך יש שכתבו שחיבור כזה אינו נחשב חיבור לקרקע שפוטרו מטבילה וחייבו כלים אלו². למעשה, יש לטבול כלים חשמליים ולייבשם היטב אחרי הטבילה על מנת שלא יתקלקלו. המלצות טכניות ע"מ למנוע קלקול של הכלים ניתן למצוא באתר צומת: <http://www.zomet.org.il/?CategoryID=253&ArticleID=137>

ג. טבילת כלים מתפרקים

כלים מתפרקים כגון בלנדר, מיקסר, סיר לבישול איטי (שיש בו סיר פנימי נשלף) - את החלק החשמלי (המנוע, או גוף החימום) אין חובה להטביל מאחר ואינם נוגעים במאכל ואינם נקראים כלי סעודה. את החלק השני חובה להטביל, אם הוא עשוי מחומרים שחייבים טבילה³.

מקורות והערות

1. בפתחי תשובה (יו"ד סי' קכ ס"ק ו) כתב "עיין בתשובת שב יעקב סי' ל"א בכלים הנקבעים בתנור ולוקחים ממים חמים שבו ללישות עיסות הפת שציידד לומר שא"צ טבילה כלל אף אם הם של מתכות ואף דפעמים שופכין ממים חמין שבו טיי"א מ"מ הולכין אחר רוב תשמישו ע"ש".

בתשובת השב יעקב הזו מבוארים כמה טעמים לפטור הטבילה. המרכזי שבהם הוא שמאחר וכלי מחובר לקרקע אינו מקבל טומאה, אין חובה לטבולו. טעם נוסף הוא שעל פי רוב בכלים אלו לא מכינים את המאכל אלא רק שלב אחד לפני זה, מחממים מים, לן זה לא מוגדר כלי סעודה. גם החכמת אדם (כלל עג סעי' יג) מקל בזה, אף על פי שהוא כותב 'נראה לי דצריכין טבילה'. הוא מעיד שמנהג העולם להקל בזה ומבאר כשב למשה.

אלא שלשיטתו יש לחלק בין כי שנעשה מתחילה מחובר לקרקע לבין כלי, אפילו גדול ארבעים סאה, שנעשה תלוש ואחר כך חובר לקרקע. במקרה הראשון פטור מטבילה במקרה השני חייב טבילה לפי שהיה תחילה כלי תלוש והיה שייך בו קבלת טומאה.

מאיך התפארת ישראל (כלים פ"כ משנה ד) סובר שכל כלי שנעשה על מנת להשתמש בו כשהוא מחובר לקרקע, נחשב מחובר גם לפני החיבור ולא מקבל טומאה.

לעומת כל אלה, לדעת החת"ס (חידושים ליו"ד סי' קכ סע' ה בהג"ה) אין שייכות בין דיני טומאה וטהרה לטבילת כלים הנקחים מן הגוי. כלשונו "ואני תמה היכן ראה דהך טבילה אתי מטומאה... הך טבילה גזירת הכתוב היא ומלתא אחריתא היא מנא ליה להקל בעשוי לחברו לקרקע... על כן נלע"ד שאין להקל כלל בטבילת הקדרות".

וכדבריו כתב בשו"ת יהודה יעלה (ח"א יו"ד סי' רטז) "כי דין זה דמחובר לקרקע אינו מקבל טומאה בטומאה ממש אתמר בכ"מ אבל טבילת כלים חדשים שאינו לטהר מידי טומאה אלא כדי שיצאו מטומאת עכו"ם לקדושת ישראל... טעם זה שייך גם אם היה הכלי מתכות מחובר לקרקע עודו ברשות עכו"ם וכשלקחו ישראל בעי' טבילה ועוד בטומאה ממש נמי דוקא כשכבר הוא מחובר לקרקע עודו ברשות דמי ואינו מקבל טומאה אבל קודם שקבעו בקרקע ודאי מקבל טומאה עודו מטלטל הוא בתלוש חוץ מאותן השנויין במשנה ב' פ"א דכלים שביאר תו"ט שם בשם הרמב"ם הואיל ועיקר עשייתן להיות דבוק בארץ שגם קודם שיקבעו בארץ אין מקבלין טומאה ולא נשנה במשנה שם מיחם. וע"כ לפי דמיחם אין עיקר עשייתו להיות דבוק בארץ דוקא דהא גם בתלוש ראוי לתשמיש זה עצמו להחם בו חמין ע"ג האש פשיטא מלתא דמקבל טומאה אם הוא מיטלטל ובעי טבילה עם ברכה בפ"ע".

למעשה בערוך השלחן (סי' קכ סע' לט) כתב "ודע דלא ראינו מעולם שיטבילו היורות של ברזל או של נחשת הקבועים בהתנורים שמחממין בהם הרבה חמין ואין לומר מטעם דהמחברים לתנור והתנור מחובר לקרקע ודינם כקרקע ולא ככלי שהרי קיי"ל דתלוש ולבסוף חיברו הוה כתלוש לענין הכשר

זרעים ועכו"ם וגם לענין שחיטה דעת הרי"ף והרמב"ם דהוה כתלוש כמ"ש בסי' ו' סעיף ד' ע"ש ומ"מ י"ל דמ"מ אינם בכלל כלי סעודה דכלי סעודה לא מקרי אלא כשמטלטלין אותם ממקום למקום עוד אפשר לומר דכל כלי שהיא גדולה יותר מדאי והיא עשויה שממנה ישפכו לכלים קטנים ג"כ אינה נקראת כלי סעודה והיא כלי אוצר ולא כלי סעודה ולכן לא ראינו מעולם שיטבילו חביות גדולות של מתכות האצורים בהם מים או שארי משקין דכיון שהיא גדולה יותר מדאי אינה נקראת כלי סעודה דכלי סעודה הוי מה שמשמשין בהם אצל התנור ובבית המבשלות ובשלחן האכילה ולא הכלים הגדולים שלהם מיוחד מקום בפ"ע [עי' י"א בשם שבו"י] ונ"ל ראייה לזה מה דקיי"ל לענין טומאה דכלי עץ המחזקת מ' סאה אינה מקבלת טומאה ובגמ' מפורסם הטעם משום דבעינן דומיא דשק שהיא מיטלטל מלא וריקן אך בתורת כהנים פ' שמיני איתא כלי עץ יכול השידה והתיבה והמגדל וכו' והם מחזיקים מ' סאה וכו' ת"ל מכלי עץ ולא כל כלי עץ או יכול שאני מוציא דרדור עגלה וכו' ת"ל כל כלי עץ ריבה ומה ראית וכו' ת"ל שק מה שק מיוחד שהוא מטלטל במילואו וכו' עכ"ל והוא כדרשת הגמ' אלמא דעיקר המיעוט הוא מן כלי עץ ולא כל כלי עץ דכל שהיא גדולה יותר מדאי אינה נכנסת בגדר כלי כלל וק"ו לענין סעודה דלא מקרייא כלי סעודה כשהיא גדולה ואינה משמשת לעיקר הסעודה".

אלא שיש להעיר בזה שיש פוסקים שסוברים שהחיבור לשקע אינו נחשב כחיבור לקרקע וכפי שנראה להלן.

2. פוסקים רבים הצריכו טבילה לכלים חשמליים וכתבו שהחיבור לקרקע על ידי כבל החשמל אינו חיבור לפטור מטבילה ובפרט שבעצם הדין של חיבור אם פוטר מטבילה יש מחלוקת כפי שראינו לעיל, מאידך יש שהקלו מכח החיבור לקרקע ופטרו מטבילה.

בשו"ת חלקת יעקב (יו"ד סי' מג) כתב שחיבור לחשמל נחשב חיבור לקרקע ומכח זה פטור הכלי מטבילה.

מאידך רוב הפוסקים חלקו על החלקת יעקב וכתבו שהחיבור לחשמל אינו חיבור לקרקע, ביניהם: שו"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' קכו אות ב. ושם ח"ט סי' פג), שו"ת משנה הלכות (ח"ט סי' קסב), שו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ג סי' כד). שו"ת שבה"ל (ח"ב סי' נז ס"ק ג)

כאמור, כל אלו בתשובותיהם הביאו את הסברה שהחיבור לקרקע על ידי כבל חשמל פוטר מטבילה, ודחו אותה.

לכן למעשה חובה להטביל כלי חשמלי.

3. ראה באגרות משה (יו"ד ח"א סי' נז) שכתב "אם הם כלים שאין נותנים עליהם המאכל עצמו אלא נותנים שם קדרה אחרת שיש בו המאכל להתבשל אין צריך טבילה אלא אותה הקדרה שבה המאכל משום שהוא מו הטריפדיש שביו"ד סי' קכ סע' ד".
ומדבריו נלמד למה שכתבנו למעלה בכלים שחציים הוא המנוע החשמלי וחציים נוגע במאכל.